

Arhiepiscopul Ieronim se află în impas în problema (schisma) ucraineană *Mitropolitul Ierothei de Navpaktos se grăbește să îl ajute...*

*Protopresbiter Theodor Zisis
Profesor emerit al Facultății de Teologie Ortodoxă din Tesalonic*

1. Patriarhul Bartolomeu a rămas izolat. Există pericol de etnofiletism

Γιά πρώτη φορά η Έκκλησία Κωνσταντινουπόλεως βρίσκεται απομονωμένη από τις λοιπές αυτοκέφαλες εκκλησίες, λόγω τών αντικανονικῶν καί αντισυνοδικῶν ἐνεργειῶν στήν παραχώρηση αυτοκεφαλίας στους σχισματικούς τῆς Οὐκρανίας. Ἔθεσε ἔτσι ἡ ἴδια σέ ἀμφισβήτηση τόν ἀναγνωρισμένο συντονιστικό της ρόλο ὡς παράγοντα ἐνότητας καί ὀδήγησε σέ πλήρη ἀποτυχία τήν δοκιμασμένη καί ἀποτελεσματική ἐκκλησιαστική της πολιτική, ἀρχῆς γενομένης ἀπό τήν κολοβή καί ἑλλιπῆ ἐκπροσώπηση τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας στήν ψευδοσύνοδο τοῦ Κολουπαρίου τῆς Κρήτης.

Σέ προγενέστερα κείμενά μας εἶχαμε ἐπισημάνει τόν διαφαινόμενο καί ἐπικρεμάμενο κίνδυνο γιά τίς ἑλληνόφωνες ἡγεσίες ἀρκετῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν (Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Κύπρου, Ἑλλάδος, Ἀλβανίας) νά παρασυρθοῦν ἀπό ἐθνοφυλετικά κριτήρια καί νά στηρίξουν τήν ἑλληνική πρωτόθρονη Ἐκκλησία, περιπίπτοντας στήν αἵρεση τοῦ ἐθνοφυλετισμοῦ, τήν ὁποία εἶχε καταδικάσει ἡ Τοπική Σύνοδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως τό 1872, ἐξ αἰτίας τῶν βουλγαρικῶν τότε ἐθνοφυλετικῶν διεκδικήσεων.

Δυστυχῶς τέτοια κριτήρια κυριαρχοῦν σέ μεγάλη μερίδα τῶν ἑλληνοφῶνων κληρικῶν, θεολόγων καί νομοκανονολόγων, οἱ ὅποιοι ἱεραρχοῦν τόν πατριωτισμό καί τήν ἐθνική καταγωγή πάνω ἀπό τήν ὑπερφυλετική ἔνταξη ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων στό ἐνιαῖο σῶμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, «ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καί Ἰουδαῖος, περιτομή καί ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλά τά πάντα καί ἐν πᾶσι Χριστός».¹

Ἔτσι, ἐνῶ εἶναι ἡλίου φαεινότερη ἡ ἀντικανονική εἰσπήδηση τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως στό ἔδαφος τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας, στήν ὁποία ἐπί τρεῖς καί πλέον αἰῶνες ἀνήκει ἡ Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας ἀπό τό 1686, μέ πάγκοινη καί ἀναμφισβήτητη ἀναγνώριση ἀπό ὅλες τίς τοπικές ἐκκλησίες καί ἀπό αὐτό ἀκόμη τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, ὅπως ἀπέδειξαν ἱστορικά καί ἱερακανονικά ἐπιστημονικές μελέτες², ἐν τούτοις καταβάλλεται σχεδιασμένη προσπάθεια ἀπό ἐρευνητάς νά παρουσιασθεῖ ἄλλη εἰκόνα ὑπέρ τῆς δικαιοδοσίας δῆθεν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας, καί τό πολύ χειρότερο ὑπέρ τῆς δικαιοδοσίας δῆθεν νά ἀπονέμει μόνο αὐτό τήν αυτοκεφαλία, χωρίς τήν συναίνεση τοῦ ὅλου σώματος τῆς Ἐκκλησίας, πού ἐκφράζεται συνοδικά καί πανορθόδοξα.

Τό ἀποκορύφωμα δέ αὐτῆς τῆς νεοφανοῦς ἐκκλησιολογίας πού ἐπιδιώκει νά παρουσιάσει τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη ὄχι ὡς «πρῶτον μεταξύ ἴσων» (primus inter pares), ἐπομένως συναποφαινόμενο καί συναποφασίζοντα μετά τῶν ἴσων, ἀλλά ὡς «πρῶτον ἄνευ ἴσων» (primus sine paribus), ἀποφαινόμενον κατά παπικό μοναρχικό τρόπο, συντελέσθηκε μέ τήν ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου αὐθαίρετη παντελῶς ἀποκατάσταση τῶν σχισματικῶν τῆς Οὐκρανίας, χωρίς τήν τήρηση

¹ Κολ. 3, 11. Βλ. καί Γαλ. 3, 28: «Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδέ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδέ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καί θῆλυ· πάντες γάρ ὑμεῖς εἰς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

² Τρεῖς ἰδικές μας μελέτες μέ τίτλους: α) Ἡ Οὐκρανία εἶναι κανονικό ἔδαφος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας, β) Τό Οὐκρανικό αυτοκέφαλο. Ἀπόκρυψη καί παρερμηνεία ἐγγράφων καί γ) Ἡ Κωνσταντινούπολη τῶν Οἰκουμενιστῶν δημιουργεῖ σχίσματα. Μετά τό Ἡμερολογιακό ἔρχεται τό Οὐκρανικό, μετά τήν κυκλοφόρησή τους στό Διαδίκτυο ἐδημοσιεύθησαν ἐνσωματωμένες σέ βιβλίο μέ τίτλο: Τό Οὐκρανικό Αὐτοκέφαλο. Ἀντικανονική καί διαιρετική εἰσπήδηση τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Θεσσαλονίκη 2018, Ἐκδόσεις «Τό Παλίμψηστον». Τρεῖς ἐπίσης μελέτες ἐξεπώνησε ὁ πρωτο-πρεσβύτερος Ἀναστάσιος Γκοτσόπουλος ὑπό τόν γενικό τίτλο: Μικρή Συμβολή γιά τό Οὐκρανικό «Αὐτοκέφαλο». Ἡ πρώτη ἔχει τίτλο: Ὑπάγεται ἡ Οὐκρανία στή δικαιοδοσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου; Ἡ δεύτερη: Οὐκρανικό Αὐτοκέφαλο ἢ κακοκέφαλο. Καί ἡ τρίτη: Ὁ αὐτοχειροτόνητος Vincent Chekalin καί ἡ «Αὐτοκέφαλη» Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας. Καί οἱ τρεῖς μελέτες δημοσιεύθηκαν στό Διαδίκτυο καί τώρα ἐκδίδονται σέ βιβλίο πού θά κυκλοφορηθεῖ σύντομα.

τῶν προβλεπομένων ἀπό τούς ἱερούς κανόνες προϋποθέσεων, τήν δημόσια δηλαδή ἐκδήλωση μετανοίας καί τήν ἐπαναχειροτονία ἢ ἐπαναχειροθεσία τους.

Τό χερίστο δέ στήν περίπτωση τῶν σχισματικῶν τῆς Οὐκρανίας καί ἀδιανόητο ἐκκλησιολογικά καί ποιμαντικά εἶναι τό ὅτι δέν ἐπανετάσσονται στήν ἐπί αἰῶνες ὑπάρχουσα κανονική Ἐκκλησία, τήν ὑπό τόν μητροπολίτη Ὀνούφριο, ἀπό τήν ὁποία ἀποσχίσθηκαν, ἀλλά δημιουργεῖ ὁ πατριάρχης Βαρθολομαῖος μία νέα παράλληλη δικαιοδοσία στόν ἴδιο τόπο, μία νέα σύνοδο, καθιστάμενος ἔτσι δημιουργός σχίσματος, μέ ὀδυνηρές συνέπειες ὄχι μόνον γιά τήν Οὐκρανία, ἀλλά γιά τήν ἀνά τήν οἰκουμένη Ὁρθοδοξία.

2. Conducerile Bisericii Ortodoxe Locale grecești (vorbitoare de limbă greacă) nu sunt de acord cu autocefalia ucraineană

Πρός τό παρόν πάντως οἱ τέσσαρες ἀπό τίς πέντε ἑλληνόφωνες ἐκκλησίες δέν συντάχθηκαν μέ τήν Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, ἐνῶ ἡ πέμπτη, τῆς Ἑλλάδος, σιωπᾶ καί περιμένει. Οἱ δύο μάλιστα, τῆς Κύπρου καί τῆς Ἀλβανίας, μέ συνοδικές ἀποφάσεις ζητοῦν τήν σύγκληση πανορθόδοξου συνόδου γιά τήν ἐπίλυση τοῦ Οὐκρανικοῦ.

Μέ ἱκανοποίηση δέχθηκε τό ὀρθόδοξο πλήρωμα αὐτήν τήν ὑπερφυλετική στάση τῶν δύο προκαθημένων κ.κ. Χρυσοστόμου καί Ἀναστασίου, οἱ ὁποῖοι, μολονότι εἶχαν συνάντηση στήν Βιέννη προσκληθέντες ἐκεῖ ἀπό τόν πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, δέν ὑπανεχώρησαν ἀπό τήν ἀρνητική τους θέση ἀπέναντι στήν ἀντικανονική, ἀντισυνοδική καί μονομερῆ ἐκχώρηση αὐτοκεφάλου στούς σχισματικούς τῆς Οὐκρανίας.

Γιά ἀμφοτέρους τούς προκαθημένους ἀποτελεῖ ἡ ὀρθή αὐτή στάση μικρή ἐξιλέωση γιά τήν ὀλόθυμη συμπόρευσή τους στήν σύγκληση καί λειτουργία τῆς ψευδοσυνόδου τῆς Κρήτης καί στήν ἐνθάρρυνση τοῦ πατριάρχου Βαρθολομαίου νά ἐνεργεῖ ὡς πάπας· ἐάν δέν τόν βοηθοῦσαν στήν Κρήτη νά ἀγνοήσει, νά μήν ὑπολογίσει τίς ἐνστάσεις τεσσάρων αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν, πού ἐκπροσωποῦσαν τό μέγιστον μέρος τῶν Ὁρθοδόξων πιστῶν, δέν θά τολμοῦσε τώρα νά ἀγνοεῖ τήν γνώμη τῶν ἐκκλησιῶν, ἀκόμη καί τῆς μητέρας ἐκκλησίας, τῆς Ρωσικῆς, πολύ περισσότερο τήν γνώμη τῆς τοπικῆς κανονικῆς ἐκκλησίας, ἡ ὁποία δέν ἐζήτησε αὐτοκεφαλία, καί νά ἀποφασίζει μόνος του, ἀποκαθιστώντας ἀθαιρέτως καθηρημένους σχισματικούς.

Δέν θά τολμοῦσε νά τούς κάνει καί τόν δάσκαλο, ἐπικαλούμενος στήν ἀπάντησή του πρός τόν Ἀλβανίας Ἀναστάσιο παραδείγματα ἀπό τήν ἐκκλησιαστική ἱστορία, ὅπως τό σχίσμα τῶν Μελιτιανῶν, τό ὁποῖο δέν ἔχει καμία σχέση μέ τό Οὐκρανικό σχίσμα, ὅπως ἔδειξαν καί ἄλλοι, ἀλλά καί ὁ ἴδιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀναστάσιος, ἀπαντώντας μέ δεῦτερο κείμενό του στό ἐπιτιμητικό ἔγγραφο τοῦ πατριάρχου Βαρθολομαίου, τό ὁποῖο, ὅπως ὀρθά ἐγράφη «θά μπορούσε νά χαρακτηριστεῖ μνημεῖο κατοχύρωσης τοῦ φαναριώτικου πρωτείου στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία».³

3. Declarație contradictorie a arhiepiscopului Albaniei: nu este de acord cu schismaticii, dar va rămâne alături de schisma provocată

Εἶναι πάντως ἄξιο ἐπισημάνσεως ὅτι ὁ προκαθήμενος τῆς κατά Ἀλβανίαν Ἐκκλησίας Ἀναστάσιος, ἐνῶ ἐτόλμησε νά ἀμφισβητήσῃ ὀρθῶς καί μέ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου ἐπιχειρηματολογία, ὡς ἀκαδημαϊκός διδάσκαλος, τήν ἐκχώρηση αὐτοκεφαλίας στούς σχισματικούς τῆς Οὐκρανίας, γιά νά μή φανεῖ ρωσόφιλος, ἐπέρριψε εὐθύνες καί στήν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, ἱκανοποιώντας ἐν μέρει τόν ἐθνοφυλετισμό τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ Φαναρίου, καί ἐγκωμιάζοντας πάλιν καί πολλάκις τόν πατριάρχη Βαρθολομαῖο γιά τά «μοναδικῆς ἀξίας ἐπιτεύγματα τῶν Ὁρθοδόξων κατά τάς τελευταίας δεκαετίες, (ὡς εἶναι) αἱ Πανορθόδοξοι Συνάξεις τῶν Προκαθημένων καί ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῇ ἀόκνῳ προσπάθειᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί προσωπικῶς τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος».⁴

Οὐσιαστικῶς μάλιστα ἀχρήστευσε τήν ὀρθόδοξη ἀντίστασή του στό θέμα τῆς ψευδοαυτοκεφαλίας τῶν σχισματικῶν τῆς Οὐκρανίας καί μᾶς ἐξέπληξε μέ τήν διευκρινιστική στό τέλος τοῦ δευτέρου ἐγγράφου του δήλωση, ὅτι σέ περίπτωση πού θά προκληθεῖ σχίσμα, ἀπό τίς λανθασμένες ἀσφαλῶς

³ Ἰωάννης Τατσης, Φαναριώτικο Πρωτεῖο (29-3-19).

⁴ Ἐπιστολή τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας Ἀναστασίου πρός τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαῖο (Ἐν Τιράνιοις, 14 Ἰανουαρίου 2019).

ένεργειες τοῦ κ. Βαρθολομαίου, ὅπως ὁ ἴδιος τίς διαζωγράφησε, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας θά εὐρεθεῖ στό πλευρό αὐτῶν πού προκάλεσαν τό σχίσμα, θά ὀδηγήσει δηλαδή ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας τό ποιμνίό του στήν ἀπώλεια, ἀφοῦ οὔτε ἡ αἵρεση οὔτε τό σχίσμα ὀδηγοῦν στήν σωτηρία.

Ἀπορεῖ κανεῖς καί ἐξίσταται πῶς αὐτό συμβιβάζεται μέ τήν λογιεσύνη καί νοημοσύνη τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ἀλλά καί μέ τήν διά βίου κοπιώδη ἱεραποστολική του προσπάθεια νά ὀδηγήσει τούς ἀνθρώπους στήν σωτηρία. Μόνον ἡ οἰκουμενιστική σύγχυση καί ἀνάμειξη, πού ἐξισώνει θρησκευτές, αἵρέσεις καί σχίσματα, δικαιολογεῖ αὐτές τίς ἀντιφάσεις.

Γράφει ἐπί λέξει: «Πρός ἀποτροπήν πάντως οἰασδήποτε παρανοήσεως, διευκρινίζομεν ὅτι εἰς περίπτωσιν τραγικῆς καταλήξεως εἰς Σχίσμα (ὁ Θεός νά μή τό ἐπιτρέψη!), ἡ κατ' Ἀλβανίαν Ὁρθόδοξος Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία, θά παραμένῃ σταθερῶς ἐν ἀληθευούσῃ ἀγάπῃ μετά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου».⁵

Τό πόσο ἀληθεύουσα εἶναι ἡ ἀγάπη πού σέ ὀδηγεῖ στό σχίσμα φαίνεται σαφῶς ἀπό δύο μόνον μαρτυρίες, μία συνοδική μέ οἰκουμενικό κῦρος καί μία πατερική, πού ἐνδεικτικῶς ἀναφέρουμε. Ὁ β' κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου, τόν ὁποῖον παραθέτουμε στήν ὑποσημείωση, λέγει ὅτι αὐτός πού κοινωνεῖ μέ τούς ἀκοινωνήτους καθίσταται καί αὐτός ἀκοινωνήτος, τό γνωστό δηλαδή «ὁ κοινωνῶν ἀκοινωνήτῳ ἀκοινωνήτος ἔσται».⁶

Καί ὁ χρυσορρήμων, μετά Παῦλον Παῦλος, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος διδάσκει ὅτι τό νά σχίσει κανεῖς τήν Ἐκκλησία δέν εἶναι μικρότερο κακό ἀπό τό νά ἐμπέσει σέ αἵρεση: «Τοῦ εἰς αἵρεσιν ἐμπεσεῖν τό τήν Ἐκκλησίαν σχίσαι οὐκ ἔλαττόν ἐστι κακόν». Τίποτε δέν παροργίζει τόν Θεό περισσότερο ἀπό τίς αἵρέσεις καί τά σχίσματα. Οὔτε τό αἷμα τοῦ μαρτυρίου ἠμπορεῖ νά ἐξαλείψει τήν ἀμαρτία τοῦ σχίσματος.⁷

Ἐμφανέστερος καί χειρότερος ἐθνοφυλετισμός ἀπό τό νά συντάσσεσαι μέ τόν ὁμόφυλο καί ὁμογενῆ πατριάρχη, πού προκαλεῖ σχίσματα καί διαιρέσεις, διακινδυνεύοντας ὄχι μόνον τήν δική σου σωτηρία, ἀλλά καί τοῦ ποιμνίου σου;

4. Cum a căzut marele teolog și mitropolit al Navpaktului?

Ἔχουμε ἤδη προηγουμένως γράψει ὅτι ἀπό τίς πέντε ἑλληνόφωνες ἡγεσίες τῶν ἀντιστοίχων πέντε αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν (Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων Κύπρου, Ἑλλάδος καί Ἀλβανίας) οἱ τέσσαρες δέν δέχονται τό Οὐκρανικό ψευδοαυτοκέφαλο καί δέν μνημονεύουν εἰς τά Δίπτυχα τόν σχισματικό προκαθήμενο, μητροπολίτη Ἐπιφάνιο. Ζητοῦν σύγκληση πανορθόδοξου συνόδου γιά τήν ἐπίλυση τοῦ θέματος, τήν ὁποία ἀρνεῖται ὁ διεκδικῶν πρωτεῖο ἐξουσίας πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος.

Ἀδιευκρίνιστη πρὸς τό παρόν καί ἄγνωστη εἶναι ἡ στάση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας ὁ προκαθήμενος κ. Ἱερώνυμος οὔτε παίρνει ὁ ἴδιος θέση οὔτε συγκαλεῖ τήν Ἱεραρχία, γιά νά λάβῃ συνοδική ἀπόφαση, ἀλλά παραπέμπει παρελκυστικά τό θέμα σέ συνοδικές ἐπιτροπές, ὑποσχόμενος ὅτι θά τό φέρι κάποτε -πότε;- στήν Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας.

Καί ἐπειδή βέβαια στήν Ἱεραρχία θά ὑπάρξουν πολλές καί σοβαρές ἀντιρρήσεις ἐκ μέρους ὀρθοφρονούντων ἱεραρχῶν, ὅπως ἔδειξαν οἱ δημόσιες τοποθετήσεις τῶν μητροπολιτῶν Πειραιῶς καί Κυθήρων, θέλει νά ἀποφύγει προφανῶς τό διαιρετικό κλίμα καί τίς ἐντάσεις ἀφήνοντας τό θέμα σέ ἐκκρεμότητα, μετέωρο, προσδοκῶντας ἴσως νά ξεκαθαρίσει περισσότερο ἡ κατάσταση ἢ κάτι ἄλλο ἐξαιρετικό. Ἐκκλησιαστικά πάντως ἡ κατάσταση εἶναι ἀπολύτως ξεκάθαρη· οὐδεμία τοπική αὐτοκέφαλη ἐκκλησία ἀποδέχεται τό νέο ψευδοαυτοκέφαλο τῆς Οὐκρανίας καί τήν μνημόνευση στά Δίπτυχα τοῦ σχισματικοῦ προκαθημένου Ἐπιφανίου.

Στήν πράξη τό ἀρνεῖται καί ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἱερώνυμος, ἀφοῦ οὔτε αὐτός μνημονεύει τόν σχισματικό Ἐπιφάνιο. Θά ἦταν λοιπόν ἀπολύτως λογικό, συνοδικό, κανονικό, νά συνταχθεῖ καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μέ τήν πανορθόδοξη ἀπόρριψη τοῦ αὐτοκεφάλου καί νά μὴν ἀφήσει ἀνοικτή τήν πύλη στόν οἰκουμενικό πατριάρχη νά προχωρήσει στήν δημιουργία νέου σχίσματος, ὅπως ἐπραξε στό παρελθόν μέ τήν ἡμερολογιακή μεταρρύθμιση.

⁵ Περί τοῦ Οὐκρανικοῦ ζητήματος 2α ἀπόκριση, ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ. (Ἐν Τιράνις, 21 Μαρτίου 2019).

⁶ Βλ. Πηδάλιον, Ἐκδοτ. Οἶκος «Ἀστήρ», σελ. 407: «Μή ἐξεῖναι δέ κοινωνεῖν τοῖς ἀκοινωνήτοις, μηδὲ ἐν ἑτέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ὑποδέχεσθαι τοὺς ἐν ἑτέρᾳ Ἐκκλησίᾳ μὴ συναγομένους. Εἰ δέ φανείη τις τῶν Ἐπισκόπων ἢ Πρεσβυτέρων ἢ Διακόνων ἢ τις τοῦ κανόνος τοῖς ἀκοινωνήτοις κοινωνῶν καί τοῦτον ἀκοινωνήτον εἶναι, ὡς ἂν συγγέοντα τόν Κανόνα τῆς Ἐκκλησίας».

⁷ Εἰς Ἐφ. Ὅμο. 14, 4, PG 62, 85-87.

Ἐδημιούργησε τότε τό Φανάρι τό ἡμερολογιακό σχίσμα μέ τήν σύμπραξη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί προχωρεῖ τώρα στή δημιουργία τοῦ Οὐκρανικοῦ σχίσματος, ἀναμένοντας πάλιν, ὡς φαίνεται, τήν σύμπραξη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἱερώνυμος ἀφήνει τό θέμα ἀνοικτό καί δέν τό κλείνει, διότι προφανῶς δέχεται πιέσεις ἀπό ὅσα πολιτικά, πολιτειακά, γεωπολιτικά καί ἐκκλησιαστικά κέντρα καλλιεργοῦν τήν ρωσσοφοβία καί ἐνισχύουν, γιά τά δικά τους συμφέροντα, τόν ἐλλαδικό ἐθνοφυλετισμό.

Καί ἐπειδή στούς θεολογικούς καί ἐκκλησιαστικούς κύκλους, ιδιαίτερα μεταξύ τῶν ἱεραρχῶν, δύσκολα θά βρισκόταν καταρτισμένος θεολογικά ἱεράρχης μέ κύρος καί ἀποδοχή, γιά νά προπαρασκευάσει τήν σχεδιασμένη καί σχεδόν σίγουρη ἀποδοχή τῆς ψευδοαυτοκεφαλίας τῶν σχισματικῶν Οὐκρανῶν, ἀνέλαβε τό ἐπαχθές αὐτό, ἀντικανονικό καί ἀντισυνοδικό ἔργο, ἐν ἐπιγνώσει ἢ ἀνεπιγνώστως, ὁ μέχρι τώρα εὐφήμως γνωστός γιά τό ἀντιοικουμενιστικό, ἀντιαιρετικό, εὐρύτατο συγγραφικό του ἔργο, μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. Ἱερόθεος. Γνωρίζουν πολύ καλά οἱ ἀντίχριστες δυνάμεις νά ἀχρηστεύουν τούς ἀντιπάλους, νά παραπλανοῦν καί τούς ἐκλεκτούς.

Δέν πιστεύαμε πραγματικά στά μάτια μας καί ὁ νοῦς μας ἀποροῦσε καί ἐξίστατο, ὅταν διαβάσαμε τήν ἐπίσημη ἐπιστολή πού ἔστειλε ὁ μητροπολίτης στίς 30 Μαρτίου, τρέχοντος ἔτους, πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μέ τήν ὁποία, ὡς μέλος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καταθέτει τήν γνώμη του γιά τό ἐκκλησιολογικό θέμα τῆς Οὐκρανίας.

Σέ τρεῖς πρῶτες ἐνότητες ἀναπτύσσει: α) Σύντομο ἱστορικό τῶν Αὐτοκεφαλῶν καί τῶν Πατριαρχικῶν ἀξιῶν. β) Οἱ Πατριαρχικοί καί Συνοδικοί Τόμοι γιά τήν χορηγία Αὐτοκεφαλίας καί Πατριαρχικῆς ἀξίας. γ) Ἡ συζήτηση γιά τόν τρόπο ἀνακηρύξεως μιᾶς Ἐκκλησίας σέ Αὐτοκέφαλη. Μέ αὐτές τίς ἐνότητες νομίζει ὅτι ἔθεσε τίς θεωρητικές, θεολογικές, ἱστορικές καί ἱεροκανονικές βάσεις γιά νά φθάσει συμπερασματικά στήν ἐνότητα δ) Ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος τῆς Οὐκρανίας.

Εἰς αὐτήν, ταυτιζόμενος ἀπολύτως πρὸς τίς θέσεις καί ἐπιδιώξεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πιθανόν καί τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἱερωνύμου, καί ὅλων τῶν λοιπῶν ρωσσοφοβικῶν πολιτικῶν καί γεωπολιτικῶν δυνάμεων, καταλήγει στό παντελῶς ἀθεμελίωτο καί ἀπαράδεκτο συμπέρασμα, τό ὁποῖο ἐπί λέξει ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δέν μπορεῖ νά ἀρνηθῆ τήν ἀπόφαση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιά τήν πράξη του νά ἐκδώσει Πατριαρχική Πράξη χορηγίσεως Αὐτοκεφαλίας στήν Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας, ἀλλά νά ἀποδεχθῆ πρὸς τό παρόν τήν ἀπόφαση αὐτή καί νά ἀναμείνῃ νά ἐκφράσει τήν συνολική ἄποψη καί κρίση της, μέ τήν ψήφο της, ὅταν θά συνέλθῃ ἡ Οἰκουμενική Σύνοδος. Ἐκεῖ θά κριθῆ καί ὁ τρόπος πού δόθηκε ἡ Αὐτοκεφαλία, ὄχι μόνον στήν Οὐκρανία, ἀλλά καί στίς ἄλλες Ἐκκλησίες.

Ἡ μή ἀποδοχή τοῦ τρόπου ἐκδόσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου γιά τήν Αὐτοκεφαλία τῆς Οὐκρανίας, θά θέσῃ σέ ἀμφισβήτηση τίς Αὐτοκεφαλίες τῶν ὀκτώ ἄλλων ὑφισταμένων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, συμπεριλαμβανομένης καί τῆς Αὐτοκεφαλίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Διότι αὐτές οἱ Αὐτοκεφαλίες χορηγήθηκαν μόνον ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο».⁸

Δέν θά ἀσχοληθοῦμε τώρα μέ τήν κριτική τῶν θέσεων τοῦ μητροπολίτου. Τό ἔχουν πράξει ἐπιτυχῶς ἀρκετοί ἐρευνηταί. Δικαιολογημένα πολλοί ἔχουν ἐκφράσει τήν πικρία, τήν ὀργή, τήν ἀπογοήτευση, τήν ἀγανάκτηση, γιά τήν ἔνταξή του στό πολιτικό καί ἐκκλησιαστικό κατεστημένο, ιδιαίτερα γιά τό ὅτι δίνει θεολογική γραμμή στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος νά ἀποδεχθῆ τήν πατριαρχική αὐθαιρεσία τῆς χορηγίσεως αὐτοκεφάλου στούς σχισματικούς τῆς Οὐκρανίας.

Τό πόσο πρόχειρα κατέληξε σέ συμπεράσματα, μή κατανοώντας τίς πηγές καί τήν βιβλιογραφία, τό ἐπεσήμανε ὁ κατά τά ἄλλα συνόμιλος καί ὁμόφρων ὡς πρὸς τήν στήριξη τῶν σχισματικῶν ἐνεργειῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου νομοκανονολόγος Ἀναστ. Βαβουῆσκος.⁹

Θά ἐπισημάνουμε μόνον ὅτι ὁ μητροπολίτης Ναυπάκτου στρουθοκαμηλίζει, κλείνει τά μάτια καί τόν νοῦ του μπροστά στό τεραστίως σημασίας γεγονός ὅτι ἡ αὐτοκεφαλία δέν δίδεται στήν κανονική Ἐκκλησία τῆς Οὐκρανίας, ἀλλά σέ δύο ὁμάδες σχισματικῶν, χωρίς αὐτοῖ νά δηλώσουν μετάνοια καί τήν ἐπιθυμία τους νά ἐπιστρέψουν στήν κανονική Ἐκκλησία ὑπό τόν μητροπολίτη Ὀνούφριο.

Ὅλες οἱ ἄλλες αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες ἐμφαντικά ἐπισημαίνουν τήν σχισματική κατάσταση τῆς νέας ψευδοαυτοκέφαλῆς ἐκκλησίας ὡς τό κύριο ἐμπόδιο, γιά νά προχωρήσουν στήν ἀποδοχή της, καί θεωροῦν ὅτι τό σχίσμα παραμένει στήν Οὐκρανία, ἀφοῦ δέν τό ἤρε ἡ Ἐκκλησία πού ἐπέβαλε τήν

⁸ Ἐπιστολή μητροπολίτου Ναυπάκτου, Πρὸς τήν Ἱεράν Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (30 Μαρτίου 2019).

⁹ Αναστασιος Βαβουῆσκος, «Ὁ ἀτελής χαρακτήρας τῶν ὑφισταμένων αὐτοκεφάλων καθεστώτων. Ἕνα θεμελιώδες κανονικό λάθος» (Romfea, 5 Ἀπριλίου 2019), Τοῦ αὐτοῦ, «Ἀπάντηση στόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου» (Romfea, 7 Ἀπριλίου 2019). Τοῦ αὐτοῦ, «Τελική (ἐπίσης) ἀπάντηση στόν Σεβασμιώτατο Ἅγιο Ναυπάκτου» (Romfea, 8 Ἀπριλίου 2019).

καθαίρεση καί τόν άφορισμό μετά τήν έπιδειχθεΐσα μετάνοια, ένῶ αντίθετα ό μητροπολίτης κ. Ίερόθεος πουθενά στην έπιστολή του δέν άσχολεΐται μέ τό έκκλησιολογικό πρόβλημα τοῦ σχίσματος.

Δέν ύπάρχει στά κείμενά του ή λέξη σχίσμα, έχει εξαφανισθῆ. Ὡσάν νά πρόκειται για άπόδοση αὐτοκεφαλίας στην κανονική Έκκλησία τῆς Οὐκρανίας καί συζητοῦμε μόνο περί τοῦ ἄν τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο δικαιούται νά χορηγεῖ αὐτοκέφαλο καί νά προσάγουμε ιστορικές καί ιεροκανονικές μαρτυρίες.

Σέ καμμία ὅμως από τίς περιπτώσεις χορηγήσεως αὐτοκεφάλου δέν ὑπῆρχε στην έπικράτεια, στον έκκλησιαστικό χῶρο πού δίδεται ή αὐτοκεφαλία, μία κανονική καί μία σχισματική Έκκλησία. Τήν αὐτοκεφαλία ζητοῦσε καί ελάμβανε μία μόνον έκκλησία πού εκάλυπτε τό σύνολο τῶν πιστῶν τῆς χώρας, ή ἄν ή μία αὐτή Έκκλησία εἶχε περιπέσει σέ κατάσταση σχίσματος, εδήλωνε μετάνοια, επανήρχετο στην κανονικότητα καί ελάμβανε τό αὐτοκέφαλο.

Στήν Οὐκρανία ὅμως ή μία καί μόνη κανονική Έκκλησία, αναγνωριζόμενη επί αἰῶνες από τίς λοιπές αὐτοκέφαλες έκκλησίες, δέν ἐζήτησε πρὸς τό παρόν αὐτοκεφαλία. Τό ἐζήτησαν σχισματικοί, τούς ὁποίους τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἔπρεπε νά συμβουλευσει νά επανενταχθοῦν ἐν μετανοία στην μία κανονική έκκλησία, ή ὁποία βεβαίως αὐτή καί μόνη δικαιούται νά ζητήσει καί νά λάβει τήν αὐτοκεφαλία.

Τώρα στον ἴδιο τόπο δημιουργήθηκε από τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο παράλληλη, δεύτερη τοπική έκκλησία μέ ξεχωριστή σύνοδο, μή αναγνωριζόμενη από τήν κανονική Έκκλησία, δημιουργήθηκε δηλαδή μέ πατριαρχική βούλα σχισματική κατάσταση. Πῶς θά συνυπάρξουν στον ἴδιο χῶρο δύο παράλληλες έκκλησιαστικές δικαιοδοσίες; Ἐπί ἔτη προσπαθοῦμε στό χῶρο τῆς Ὁρθόδοξης Διασπορᾶς νά ἐπιλύσουμε τό πρόβλημα τῶν πολλῶν δικαιοδοσιῶν στον ἴδιο τόπο· τώρα τό εἰσάγουμε καί μέσα στίς αὐτοκέφαλες έκκλησίες, χωρίς νά ὑπάρχει κανένα θεολογικό καί ιεροκανονικό ἔρεισμα.

Περί τοῦ ὅτι τό σχίσμα τῆς Οὐκρανίας, πού νομιμοποιήθηκε ἀντικανονικά καί αὐθαίρετα εἶναι ἕνας από τούς βασικούς λόγους πού ἀπορρίπτουν τήν νέα αὐτοκεφαλία ὅλες οἱ αὐτοκέφαλες έκκλησίες, καί τό ὁποῖο παραβλέπει ἀδικαιολόγητα ό μητροπολίτης Ναυπάκτου, ἐνδεικτικά μόνο θά παραθέσουμε μερικές μαρτυρίες. Ἡ ἴδια ή κανονική Έκκλησία ὑπό τόν μητροπολίτη Ὀνούφριο σέ τελευταία της συνοδική ἀπόφαση μεταξύ ἄλλων λέγει ὅτι «τό αὐτοκέφαλο χορηγεῖται μόνο σέ ἐνωμένη Έκκλησία ἐντός τῶν ὁρίων ἐνός συγκεκριμένου κράτους, καί οὐδόλως σέ ἀποσχισθεῖσα τοῦ Σώματος τῆς Έκκλησίας μερίδα».¹⁰

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας Ἀναστάσιος στην πρώτη του έπιστολή πρὸς τόν πατριάρχη Βαρθολομαῖο ἐπισημαίνει ὅτι ἑκατομμύρια πιστῶν ὑπό τόν μητροπολίτη Ὀνούφριο, ἀρνήθηκαν νά μετάσχουν εἰς τήν διαδικασία χορηγήσεως τῆς αὐτοκεφαλίας, «ένῶ κατά τό παρελθόν τό έκκλησιαστικόν πλήρωμα τῶν χωρῶν (Σερβίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Γεωργίας, Πολωνίας, Ἀλβανίας, Τσεχίας καί Σλοβακίας), εἰς τάς ὁποίας ἐχορηγήθη αὐτοκεφαλία, ὑπῆρξεν ἠνωμένον».¹¹

Σέ αὐστηρότερους τόνους ή Έκκλησία τῆς Σερβίας σέ έπιστολή πού ἀποστέλλει πρὸς τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη στίς 6 Φεβρουαρίου τοῦ 2019, ἀφοῦ ἐν πρώτοις κατακρίνει τήν ἀντικανονική εἰσπήδηση τοῦ Φαναρίου εἰς τόν κανονικό χῶρο τῆς Ἁγιοτάτης Έκκλησίας τῆς Ρωσσίας προσθέτει: «Δέν αναγνωρίζομεν ἅμα τήν ὡς «Αὐτοκέφαλον Έκκλησίαν τῆς Οὐκρανίας» ἀνακηρυχθεῖσαν, κανονικῶς μέν ἀνυπόστατον, ἐν τοῖς πράγμασι δέ βιαίως ἐπιβεβλημένην, τεχνητήν «συνομοσπονδιοποίησιν» τῶν ἐν Οὐκρανίᾳ σχισματικῶν παραφυάδων (ἤδη καί πάλιν σφόδρα ἀντιμαχομένων ἀλλήλας καί πρὸς χωρισμόν ἀσυγκρατήτως ὀδευουσῶν).

Οἱ σχισματικοί παρέμειναν σχισματικοί. Ἄπαξ σχισματικός, αἰεὶ σχισματικός-πάρεξ τῶν περιπτώσεων τῆς εἰλικρινοῦς ἐπιστροφῆς καί εἰς βάθος μετανοίας. Ἡ μόνη ὑφ' ἡμῶν γνωριζόμενη καί αναγνωριζόμενη Έκκλησία εἶναι ή κανονική Οὐκρανική Ὁρθόδοξος Έκκλησία, τόν Μακαριώτατον Μητροπολίτην Κιέβου καί πάσης Οὐκρανίας κ. Ὀνούφριον ἐπί κεφαλῆς ἔχουσα».¹²

Δύο διακεκριμένοι ἐπίσης ιεράρχες ό Κύκκου Νικηφόρος, τῆς Έκκλησίας τῆς Κύπρου, καί ό Μπάτσкас Εἰρηναῖος τῆς Έκκλησίας τῆς Σερβίας, γράφουν σχετικῶς. Ὁ μητροπολίτης Κύκκου: «Ἡ τοιαύτη πράξις, κατά τήν ταπεινή μου γνώμη, κρίνεται ἀντικανονική, ἀφοῦ, σύμφωνα μέ τούς Ἱερούς Κανόνες, ή οἰαδήποτε ποινή, καί ἐπί τοῦ προκειμένου ή καθαίρεση καί ό ἀφορισμός τῶν ὡς ἄνω, αἶρεται ἀπό τό Σῶμα ἐκεῖνο, τό ὁποῖο καί τήν ἐπέβαλε, ὑπό τήν προϋπόθεση, βεβαίως, τῆς προηγούμενης ἔμπρακτης μετάνοιας τῶν καταδικασθέντων.

¹⁰ Δήλωση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Έκκλησίας τῆς Οὐκρανίας για τήν κατάσταση στην Οὐκρανία, (Romfea, 3. Ἀπριλίου 2019).

¹¹ Ἐνθ' ἄνωτ.

¹² Ἐπιστολή τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Έκκλησίας, Πρὸς τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαῖο (6 Φεβρουαρίου 2019).

Ὡς ἐκ τούτου, μόνο τό Ὁρθόδοξο Πατριαρχεῖο τῆς Μόσχας, τό ὁποῖο εἶχε ἐπιβάλει τήν καθαίρεση καί τόν ἀφορισμό, εἶχε τήν νομοκανονική δικαιοδοσία νά ἀποκαταστήσει καί νά ἐπαναφέρει στούς κόλπους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τούς πταίσαντας.

Ἀλλά καί ἕτερον, σοβαρότατο, κατά τήν ταπεινή ἄποψή μου, λάθος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἶναι καί ἡ περιφρονητική παραγνώριση τοῦ κυρίου Ὀνουφρίου, Μητροπολίτου τῆς μόνης κοινῶς ἀναγνωρισμένης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας, ὅπως καί ἡ, ἀντ' αὐτοῦ, ἀναγνώριση, ὡς Μητροπολίτου Κιέβου καί πάσης Οὐκρανίας, ἐνός μὴ κανονικῶς χειροτονηθέντος, τοῦ ἀχειροτόνητου Ἐπιφανίου, καί ἡ παράδοση σέ αὐτόν τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου Αὐτοκεφαλίας, κατά τή διάρκεια συλλειτουργίας μαζί του». ¹³

Καί ἐπίσκοπος Μπάτσκας: «Ταυτοχρόνως ὅμως δέν εἶναι δυνατή ἡ ἀθέτησις τῆς δι' ὅλους ὑποχρεωτικῆς ἀρχῆς τῶν ἱερῶν κανόνων, ὅτι δέν ἐπιτρέπεται ἡ κοινωνία μετά τῶν ἀκοινωνήτων, δηλαδή μετά τῶν οἰκειοθελῶς καί αὐθαιρέτως ἀποστερησάντων ἑαυτούς τῆς ἐν χάριτι κοινωνίας. Δέν νοεῖται καί δέν ἐπιτρέπεται ἡ διαγραφή τῆς οὐσιαστικῆς διαφορᾶς μεταξύ Ἐκκλησίας καί σχίσματος, μεταξύ τῶν νομίμων διαδόχων τῶν ἀγίων ἀποστόλων καί τῶν «αὐτοχειροτονήτων» ἢ αὐτοκλήτων». ¹⁴

Δυστυχῶς, ὁ μητροπολίτης Ναυπάκτου, ἐναντιούμενος πρός τούς Ἱερούς Κανόνες, προτείνει στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος νά κοινωνήσουμε μέ τούς ἀκοινωνήτους σχισματικούς τῆς Οὐκρανίας καί νά διαγράψουμε τήν διαφορά μεταξύ Ἐκκλησίας καί σχίσματος.

Δηλαδή, μέχρι νά συνέλθει ἡ Οἰκουμενική Σύνοδος, ἡ ὁποία κατά τήν γνώμη του θά κρίνει ἐάν καλῶς ἢ κακῶς ἐδόθη ἡ αὐτοκεφαλία εἰς τούς σχισματικούς, νά γίνουμε καί ἐμεῖς σχισματικοί, διακινδυνεύοντες τήν σωτηρία, καί τήν δική μας καί τῶν ἐκασταχοῦ ποιμνιομένων. Ὡραῖο πράγματι ποιμαντικό καί σωτηριολογικό ἐνδιαφέρον; Δέν εἶναι δικαιολογημένες ἡ πικρία, ἡ ἀπογοήτευση, ἡ ἀνησυχία γιά τήν ἀνεξήγητη ἢ ἐξηγούμενη αὐτή ἔκπτωση τοῦ μητροπολίτου Ναυπάκτου;

¹³ Ὑπόμνημα τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κύκκου καί Τηλλυρίας κ. Νικηφόρου, Πρός τήν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου γιά τό Οὐκρανικό Ζήτημα (7 Φεβρουαρίου 2019).

¹⁴ Ἐπίσκοπος Μπάτσκας Εἰρηναῖος, Προσωπική θέση ὡς πρός τήν Θέση τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας γιά τό Οὐκρανικό (Romfea, 15 Μαρτίου 2019).